

ZVĚROLÉKAŘ V AKCI

Úsměvné příběhy
čtyřnohých
pacientů

KIO KAN

Julian Norton

edice
KIO KAN

ZVĚROLÉKAŘ V AKCI

Úsměvné příhody
čtyřnohých
pacientů

 edice
 KLOKAN

Julian Norton

Copyright © Julian Norton 2017
Translation © Jana Vlčková, 2019
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu
A YORKSHIRE VET – THROUGH THE SEASONS
přeložila Jana Vlčková
Redakční úprava Draha Smutná
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2019
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7633-003-0

Pro Annu, Jacka a Archieho

Úvod

Když jsem odjížděl z Jackieho farmy, vypadaly tři mladé lamy alpaky mnohem lépe a radostněji. Dorazil jsem před hodinou a půl poté, co mi zavolal vyděšený majitel. Panikařil. Věčně nenažraní lamí pubertáci se mu vloupali do skladu krmiv a cпали se, co hrdlo ráčilo. Není divu, že se všichni tři začali dusit. Suché krmivo, jímž se ládovali, jim nabobtnalo v jícnu. Jejich stav byl opravdu vážný.

Po spoustě rozruchu, zavedení žaludeční sondy do každého zvířete a mnoha litrech vody, jejímž úkolem bylo překážku spláchnout, jsem zamířil nazpátek do Thirsku, abych si užil tu trochu času, která mi zbyla z „polední přestávky“. Panoval příjemný podzimní den a svítilo slunce. Moje věrná fenka Jack Russell teriéra Emmy vzrušeně vrtěla ocáskem, když jsme kráčeli po důvěrně známých spletitých stezkách. Na konci cesty jsem neodolal a pokračoval jsem dál v procházce se psem. Alespoň jsem mohl vyřídit dlouho odkládaný telefonát s Davidem, mým literárním agentem. Už víc než týden mi nechával vzkazy. Moje první knížka se setkala s nadšeným ohlasem, takže jsem tušil, co mi řekne, až spolu budeme mluvit.

Když jsem ho zastihl na mobilu, přešel rovnou k věci.

„Juliane, byli bychom rádi, kdybyste napsal další knihu.“

„To se vám, Davide, lehko řekne,“ namítl jsem. Našel jsem si vhodný pařez a usadil se na něm. Emmy brouzdala křovím a pátrala po nějakém dobrodružství. „Vy nejste ten, kdo bude horko těžko hledat slova... A toho času!“

Ne že bych druhou knihu napsat *nemohl*. Především jsem si nebyl jistý, jestli budu mít čtenářům co sdělit. Krátce jsem nastínil, na čem bych mohl pracovat. Víc by mě bavila sbírka veterinárních anekdot, volně související se střídáním ročních dob než chronologický výčet mých vzpomínek jako v první knize. Davidovi se ten nápad líbil, a tak, než jsem stačil vstát z pařezu, dohodli jsme se na projektu s pracovním názvem *Zvěrolékařův rok*. Na pár vteřin jsem se zastavil, abych se pokochal pohledem na Hushwaite, malebnou vesničku poblíž. Právě jsem sebe a svoji rodinu odsoudil k šesti měsícům (anebo víc) dlouhých večerů, časného vstávání, editování, přepisování, nemluvě o odpadkovém koši plném papíru, v němž skončí nepovedené kapitoly. Ale věděl jsem, že výsledek bude stát za to.

Tato knížka stejně jako ta první vznikla společným úsilím a s obrovským přispěním mojí ženy Anne, která mistrně zkontrolovala každé slovo. Škrtala, přepisovala a opakovaně korigovala text, aby se dal pěkně číst. Jack, můj nejstarší syn, který má velký smysl pro detail, se postaral o skvělou fotografii na obálce. Jednou v neděli večer se mě zeptal, poté co dokončil školní úkoly a já si zrovna lámal hlavu s další kapitolou: „Tati, baví tě psát knížky?“ Musel si všimnout mého zamračeného čela a očekával zápornou odpověď. Řekl jsem mu, že psát knížky je úplně stejně jako vypracovávat domácí cvičení. Někdy to jde, jindy to dře. Ale když je hotovo a člověk je s výsledkem spokojený, všechno trápení je okamžitě zapomenuto. Doufám, že i vás, milí čtenáři, bude moje vyprávění bavit

a přinese vám tolik radosti jako mně, když na stránkách papíru znovu ožívají příběhy báječných lidí a jejich stejně báječných zvířat, s nimiž jsem se setkal během své venkovské veterinární praxe v severním Yorkshiru.

ZIMA

Ještě mě zábly prsty u nohou i na rukách, když moje auto pomalu a opatrně, zato úplně samovolně, klouzalo z příkrého kopce k vesnici Boltby. Udeřila tuhá zima, mrzlo, až praštělo, a časně ráno mi zavolali z hodně vzdálené farmy uprostřed vřesovišť, že se jim telí jalovice. Všude ležela spousta sněhu a mráz se zakusoval až do kostí. Většina silnic byla uklizená, ale zaskočily mě ledové plotny na úpatí kopce. Sněhové závěje na každé straně poskytovaly určitou ochranu, a tak jsem skončil v měkké náruči zapadaného živého plotu. Autu se nic nestalo a mně také ne. Ale jestli se chci dostat k dalšímu pacientovi – krávě, kterou skolila mléčná horečka – musím se podobných nehod vyvarovat. Čeká mě strastiplná cesta do Pickhillu, který leží na druhém břehu řeky Swale. Opatrně jsem se šinul kroučícími se silničkami, klouzal jsem z kopců a ztrácel se v ledové mlze oblasti Vale of York. Vyběhl jsem z domu, aniž bych si dal jediný šálek čaje, a moje vyhřátá postel jako by pocházela z jiného světa. Pro venkovského veterináře ze severního Yorkshiru bývá zima pěkně tvrdým obdobím roku...

Labutěnka

„Dobře, takže ona přišla k vašim dveřím a zakleपालa?“
Byl konec listopadu, odpolední ordinační hodiny se chýlily ke konci a na ošetřovně panoval klid. Naše recepční, Sylvia, právě telefonovala. Má pozoruhodnou vlastnost. Umí vést telefonní rozhovor tak, že pokud je zvěrolékař v doslechu, udělá si z jejích slov obrázek o novém případě. Když jsem ten večer poslouchal její komentář, poznal jsem, že se přihodilo něco mimořádného.

„Fajn... Takže zvedá nohu ze země?“

„Dobře... A kde je teď?“

„Aha! Zpátky na jezeře?“

Navzdory konkrétním dotazům jsem netušil, co mě tenhle večer ještě čeká.

Paní, která nám zavolala, žije na předměstí poblíž rybníka. Kolem Thirsku je takových rybníků spousta. Kdysi to byly jámy, kde se těžil jíl, z nějž se pálily cihly. Cihelny jsou dávno pryč a opuštěné těžební jámy se zaplnily vodou. Lidé, kteří tam hospodaří, si uvědomili, že když je osadí rybami, budou se k nim sjíždět rybáři ze široka a daleka. Když vlastníte rybník, brzy zjistíte, že vám zaplatí účty lépe než chov hovězího dobytka.

Dáma, která nám volala, vysvětlovala Sylvii, že si zrovna dopřávali odpolední čaj, když někdo zaklepal. Ke svému úžasu zjistila, že na prahu stojí bok po boku dvě černé la-

butě. Velký samec a o něco menší samice. Samice zvedala nožku a bylo vidět, že trpí bolestí. Vypadalo to, jako když si došli do domu pro pomoc. Avšak jak hovor pokračoval, nenadálí návštěvníci zmizeli ve tmě. Nejspíš se vrátili na rybník, který jim poskytoval relativní bezpečí.

Jak mám u všech svatých najít černou labuť na potemnělé hladině jezera?

A i kdybych ji dokázal vystopovat, jak ji mám chytit?

S mírným rozechvěním jsem posbíral nástroje, které bych mohl potřebovat. Nikdy dřív jsem labuť nechytal a pověsti o síle jejích křídel, která dokážou přerazit muži ruku, mi na sebevědomí nepřidaly. Poradil jsem se s ostatními členy personálu, ale nikdo nevyrukoval s nějakým přínosným návrhem. Naopak jsem se dozvěděl, že labuťe mají velice křehké krky, a použití sítě nepřichází v úvahu kvůli možnému poškození peří.

Určitě budu potřebovat asistenci. Naštěstí se Sarah, naše šikovná a výkonná veterinární sestra, nabídla jako dobrovolnice. Částečně se přihlásila proto, že milovala výzvy, ale také už měla dost únavného počítání tablet, bez kterého se každodenní ordinace neobejde. A tak jsme se vyzbrojili vším možným – sítí (usoudili jsme, že ji pro všechny případy vezmeme s sebou bez ohledu na riziko poškození peří), velkou plachtou, smyčkou, (kterou obvykle používáme k odchytu nebezpečných psů) a dokonce teplou dekou. Vše jsme naskládali do terénního auta.

Přestože bylo jen pár minut po páté odpolední, venku panovala tma jako v pytli. Na počátku zimy se v Thirsku rychle smráká. Žijeme v severním Yorkshiru, pouhých třicet kilometrů od nejseverněji položeného města Yarm, kde řeka Tees vytváří přirozenou hranici s hrabstvím Durham. Protože pocházím ze západního Yorkshiru, jsem zvyklý považovat místa jako Harrogate, Ilkley, Ripon a Skip-

ton za „severní“ města, ale Thirsk mezi ně svým způsobem nezapadá. Díky tomu si užíváme dlouhých letních večerů, ale naproti tomu zimní noci tu začínají ve čtyři odpoledne.

Vykročili jsme z ošetřovny do tmy a já se neubráníl pomyslením, že příští zhruba hodina, nebo tak nějak, bude vyložená ztráta času. Labutě budou plavat uprostřed černého rybníku, nebudou ani vidět, natož aby se daly chytit zvěrolékařem a jeho asistentkou, vybavenými dlouhou tyčí se smyčkou na konci, určenou na odlov zákeřných psů. Mám gumovky, ale jen standardní výšky, takže nebudu schopen brodit se daleko vodou, aniž bych se kompletně zmáčel. Představoval jsem si, jak přede mnou majestátní ptáci elegantně odplouvají do noci.

Dlouhá a úplně temná ulička nás zavedla na parkoviště, kde na nás čekala paní, která nám volala. Její dcera (jak v dnešní době činí každé hodné dítě vybavené mobilem) natočila labutě, jak klepou na skleněné dveře. Ukázala mi svůj telefon a opravdu tam byly – dvě labutě stojící na prahu, samice se tváří rozčileně, zatímco samec tůká zobákem do skla, aby upoutal pozornost. Dojemný obrázek posílil ve mně i v Sarah odhodlání zraněného ptáka chytit. Kdyby se nám podařilo pacientku lapit a bezpečně naložit do auta, mohli bychom ji odvézt na ošetřovnu a pokusit se nohu vyléčit.

A tak jsme se vyzbrojili vším, co by se nám mohlo podle našeho názoru hodit, a za světla baterky jsme se vydali k rybníku. Přibližně po pěti minutách tápání ve tmě jsme dorazili k okraji vody právě v okamžiku, kdy labutí pár vklouzl na temnou hladinu.

„Krucí!“ blesklo mi hlavou. Věděli jsme, že jakmile se ptáci dostanou na vodu, mají nad námi navrch. Zatímco jsem se pokoušel zosnovat nějaký plán, Sarah si uvědo-

mila, že se nám za chvíli ztratí z dohledu. Beze slova, bez varování a bez ohledu na hloubku se vrhla na nejbližší labuť a pevně ji popadla pažemi kolem těla a křídel. Cestou k rybníku jsme probírali možné taktiky, ale o tomhle jsme neuvažovali. Touha pomoci zraněné labuti byla silnější než strach, a našťěstí pro Sarah i labuť se vyplatila. Pomohl jsem kolegyni z vody. V náruči svírala obrovského ptáka a spokojeně se křenila. Stálo při nás štěstí, protože se ukázalo, že lapená labuť je ta s poraněnou nohou. První bod našeho večerního dobrodružství byl úspěšně splněn a Sarah odvedla vynikající práci.

Netrvalo dlouho a objevili jsme příčinu potíží. Ve světle baterky se ukázalo, že elegantní pták má v levé noze zapíchnutý rybářský háček. Vězel velmi hluboko a pevně držel. Nedal se vyjmout bez anestezie a chirurgického náčiní.

Labuť začínala mít našich záchranářských pokusů dost, plácala křídly a vrtěla se. Neuvědomovala si, že se jí pokoušíme pomoci. Chtěla utéct a vrátit se na vodu ke svému partnerovi. Co se jeho týče, tak ten usoudil, že se jedná o děsivý noční pokus o únos a snažil se nás odehnat. Ptákům se nedalo vysvětlit, že jsme tu proto, abychom jim pomohli, a jakmile budeme hotoví, všechno bude zase v pořádku. Po nerovném boji se nám podařilo labuť zabalit do velké deky a naložit ji do dodávky. Někdy jí říkáme „zvířecí sanitka“, ale je to jenom obyčejné auto.

V době, kdy jsme dorazili zpátky do ambulance, byla labuť už pořádně našťvaná. Nejenom že trpěla velkou bolestí, ale navíc se stala obětí únosu a čtvrt hodiny se natřásala vzadu v dodávce. Měla dost dobrý důvod ke vzteku. Sarah záhy vzala situaci do svých rukou, a tak jsme pacientku přenesli na operační sál, kde jsme ji ihned uspali. Za běžných okolností v tomhle bodě dáváme volně žijí-

cím nebo zatoulaným zvířatům jména. Usnadňuje nám to život, protože jméno zapíšeme do zdravotní dokumentace a na kotec, kde se pacient zotavuje po operaci. V tomto případě jsme nebyli schopni vymyslet nic lepšího než „Labutěnka“. Což pro naše účely naprosto stačilo a Labutěnka brzy spala jako dudek na operačním stole.

Konečně jsem se mohl pořádně podívat na její zranění. Hluboko v noze vězel velký háček. Pronikl až ke kosti, a jak jsem zjistil pomocí skalpelu, pevně se ovinul kolem hlavní tepny zásobující prsty krví. Vodní ptáci mají v nohách velké cévy, které spolu s tepnami vedou velice blízko sebe. Tato zvláštní vlastnost jim pomáhá udržet si tělesnou teplotu a nazývá se „protiproudová výměna tepla“. Teplá tepenná krev proudící z těla ohřívá studenou krev v žilách. Znamená to, že běháky příliš neprochladnou, když labuť (kachna, husa nebo třeba vodní slípka) plavou ve velmi studené vodě. Dále, a to je rozhodující, tělesná teplota neklesne příliš nízko, když se ochlazená krev vrací do těla. Kdybychom se vy nebo já v zimě nacházeli v ledové vodě jezera, velice rychle by se u nás rozvinula hypotermie, zato vodní ptáci se s ní díky speciálnímu uspořádání tepen a žil vyrovnávají velmi dobře. Ale právě teď mi tahle zvláštní úprava hodně ztěžuje práci. Musím se vyhnout dvěma velkým cévám, aby nedošlo k závažnému krvácení a já měl jistotu, že Labutěnka bude mít po zbytek zimy pěkně teplou levou nožku.

Jediný způsob, jak háček bezpečně vyjmout, aniž bych způsobil ještě větší škodu, bylo nohu rozříznout. Rybářské háčky někdy mívají protihrot, což znamená, že nemohou být vytaženy ven stejnou cestou, kudy se dostaly dovnitř. Čím víc se za ně tahá, tím hlouběji se zarývají do tkáně, a mohou ji vážně poškodit. Pomocí kleští, které většinou používám k uštipování kovových hřebů při ná-

pravě zlomenin, se mi podařilo ucvaknout háček těsně před protihrotem. Jakmile jsem opatrně vyjmul tuto část, zbytek háčku jsem mohl jemně vytáhnout, aniž bych pacientce způsobil další trauma. Důležité cévy našťestí zůstaly nedotčeny. Ránu jsem zažil vstřebatelným materiálem, protože nebyla šance, že bychom se s Labutěnkou na ošetřovně znovu setkali, abychom jí mohli vytáhnout stehy jako ostatním pacientům.

Píchli jsme jí injekci proti bolesti a antibiotika kvůli možné infekci a rozhodli se ji na noc umístit do kotce. Což se snáze řekne, než udělá, protože napůl oblužená labuť neovládá svůj dlouhý krk. Byl úplně vláčný a hlava se jí nebezpečně kymácela. Museli jsme se Sarah dávat pozor, aby se nesvalila do nevhodné pozice. Poslední věc, kterou by jistě chtěla, je probudit se s bolavým krkem. Plánovali jsme, že ráno vypustíme labuť na rybník k jejímu partnerovi, ale napřed se musí zotavit z operace, takže jsme ji připravili na klidnou, byť osamělou noc.

Druhý den byl pátek. Pátky bývají ve veterinární praxi vždycky hodně rušné, proto Sarah navrhla, abychom se sešli dřív a vydali se k rybníku, než vypukne obvyklý chaos. Věděli jsme, že je to práce pro dva lidi a nějaký čas potrvá, než dostaneme Labutěnku do dodávky. Domluvili jsme se, že si dáme sraz na sedmou.

Labuťenka strávila klidnou, byť trochu nezvyklou noc v psím kotci. Místo v rákosí odpočívala na tlusté dece. Ani jsme se nedivili, že byla trochu podrážděná, když nás ráno uviděla. Sarah (která se stala expertem na lov labutí) pacientku vytáhla z klece a ránu pomazala silnou vrstvou vazelíny, aby byla chráněná před blátivou vodou. Tohle opatření sice moc dlouho nevydrží, ale pomůže při boji proti infekci. Potom jsme nasedli do dodávky a vyrazili k rybníku.

Když jsme nesli Labutěnku zpátky na břeh, kde jsme ji včera večer chytili, začalo vycházet bledé zimní slunce. Za denního světla vypadalo tohle místo úplně jinak než v noci a Sarah měla zatracené štěstí, že se vrhla do vody zrovna tady. O několik metrů dál byla mnohem hlubší a zahučela by do ní až po krk!

Mžourali jsme do mlhy, která se vznášela nad hladinou, a pátrali jsme po nějaké známce přítomnosti černého labuťáka. Nic jsme neviděli. Ozývali se sice už první vodní ptáci, ale nebyly to labutě. Copak se Labutěncin celoživotní partner vydal ji hledat? Byla by to sice hrozná smůla, ale dalo by se to pochopit, když viděl, jak byla jeho družka přepadena, nacpána do dodávky a odvezena uprostřed noci bůhví kam. Kdo by mu mohl vyčítat, že se pustil do pátrání? Lidé, kteří bydleli v domku u rybníka, ti, kteří nás zavolali, za námi přišli a ujistili nás, že v případě potřeby vyhlásí oficiální pátrání. Ale právě teď bylo nejdůležitější pacientku pustit na svobodu, protože se zoufale snažila dostat do vody.

Na vodě působí labutě velmi noblesně, zato na pevnině mají k eleganci daleko. Labutěnka se pomalu a neohrabaně doplahočila k rybníku a ze břehu s nedůstojným žblunknutím spadla do vody hlavou napřed. Avšak po těžkopádném namočení viditelně pookřála. Všichni jsme zadrželi dech. Labutěnka nalezla ztracené sebevědomí a několikrát opatrně ponořila hlavu pod hladinu, jako by ze sebe chtěla smýt pach, kterým načichla na veterinární ošetřovně. Slunce vystoupalo nad rybník a nám se naskytl okouzlující pohled. Důstojný pták se zjevně radoval, že je zase zpátky tam, kam patří.

Vtom se na opačné straně rybníka objevil samec. Blížil se pomalu, ale cílevědomě ke své partnerce. Když se labutě setkaly, samec vydal zvláštní zvuk, jako by říkal:

„Díkybohu, že jsi doma! Neměl jsem ponětí, kam ses poděla.“ Potom se stala ta nejpodivuhodnější věc. Obě labutě se propletly krky, jako by se objímaly, a na pozadí vycházejícího slunce vytvořily tmavou siluetu v dokonalém tvaru srdce.

Labutěnka jako by se zázračně uzdravila a bylo nádherné sledovat, jak je šťastná ve svém přirozeném prostředí a se svým životním druhem. Tento typ práce přináší obrovské uspokojení a mezi zvěrolékaři platí nepsaná dohoda, že náklady na léčbu volně žijících zvířat hradíme my. I když pozorovat dvě spokojené labutě plující bok po boku bylo k nezaplacení, čekal na mě seznam ranních pacientů a povinnosti se nedaly dál odkládat.

Labutě mizely v dálce, jako by pluly přímo ke slunci. Divákům na břehu tak dopřály skvělý začátek dne.

Malcolm

Každý rok v listopadu jezdím na kontrolu Malcolmovy chovné stanice závodních chrtů. Malcolm je grandiózní postava a během let jsem ho stačil důkladně poznat. Nejenom že je úspěšným trenérem a chovatelem greyhoundů, ale také je majitelem motorestu poblíž Thirsku. Správně ho popsat je opravdu obtížné. Vzhledem i smyslem pro humor se podobá komikovi z osmdesátých let Lesi Dawsonovi a je to laskavý muž a věrný přítel. Přímokypí energií. Ve svém podniku si za pultem grilu bezstarostně pohazuje se smaženým vejcem, a při tom dál vede nevzrušený hovor s někým na mobilu, ježž má trvale přilepený k pravému uchu. Ale pro mě je ze všeho nejdůležitější láska, kterou projevuje svým psům. Poznal jsem ho právě prostřednictvím greyhoundů.

Kromě každoroční inspekce se setkáváme při pravidelných kontrolách jeho chrtů, kteří bývají ukázkově zdraví a ve vrcholné kondici. Za pultem motorestu mezi podnosy se žampiony, které jsou základní složkou obrovských smažených snídaní, jimiž Malcolm krmí hladové řidiče nákladáků, stojí početné trofeje a fotografie štíhlých vítězů z řad jeho psů. Ačkoliv sám Malcolm má do atleta daleko (i když za mladých let hrál poloprofesionálně fotbal za jižní Yorkshire), rozhodně ví, jak dostat svoje chrtý do špičkové formy. Vždycky se na nás, veterináře, těší.

Nemůže se dočkat, až se s námi podělí o svůj nejnovější nápad, nechá si odsouhlasit nový krmný režim, anebo ho zajímá náš názor na originální lektvar, který mu doporučil jakýsi irský zvěrolékař, s nímž se setkal na dostizích.

Jakmile necháme za zády vyhřátý motorest prosycený párou, stává se každoroční inspekce chladnou záležitostí. Jednou jsem takhle vykročil do té nejprudší bouře. Obával jsem se, že nákladáky zaparkované na rozlehlém a nerovném parkovišti budou za chvíli ležet na boku. Na strozech nezůstal jediný lísteček, ale všechny psí kotce byly vytopené a vzorně čisté. Musel jsem každý prohlédnout stejně jako jejich čtyřnohé obyvatele. Každý kotec byl za teplený tlustým kobercem a papírovou drtí. Psům bylo tepleji než lidem, protože každý měl svou vlastní ohřívací lampu, která projasňovala zimní chmury červenou září.

Zatímco jsem ve veterinární knize kontroloval, zda byli všichni greyhoundi ve správný čas očkováni, odčerveni a zbaveni případných blech, Malcolm nezavřel pusu. Ukázal mi nový přístroj určený k masáži psích svalů, předvedl běžecký pás a zeptal se mě na názor na nejnovější posilující přípravek.

„Rocky! Jenom se na něho podívej! Mám ho od kamaráda z Irska. Jeho pes – nádherný hafan, poloviční bratr mojí staré feny – právě doběhl druhý v Irském derby. Co mu říkáš? Chtěl jsem do chovu přilít novou krev a vylepšit ji. Myslíš, že to stojí za pokus? Prospěje mi to, anebo zbytečně mařím čas? Zkusím to, když mi potvrdíš, že to podle tebe může fungovat.“

Ale než jsem se stačil k tématu vyjádřit, Malcolm už přešel ke svému dalšímu nápadu, nějakým tabletám nebo vitaminovému doplňku.

Malcolm mi vždycky říkal Rocky. Také svým psům říkal Rocky – popřípadě Rebel nebo Blesk. Byla to jejich

domácí jména, protože nejlepší z nich – ti, kteří závodili na dostihových drahách po celé Anglii – vystupovali pod oficiálním sportovním titulem. Občas své psy oslovoval „Petře“ nebo „Juliane“. Petr je můj kolega a starší partner naší veterinární kliniky v Thirsku. Petr a já jsme jediní zvěrolékaři, kterým byl Malcolm ochoten svěřit své miláčky, ale naše jména si schovával pro psy, kteří neměli šanci cokoliv vyhrát. Nevzpomínám si, že bych za pultem viděl fotku nějakého vítěze, který by se pyšnil jménem „Petr“ nebo „Julian“, ačkoliv na tom místě je možné úplně všechno.

Ve všech směrech zde vládla greyhoundí rozmanitost, a proto mě neudivila žádná neobvyklá věc, na kterou jsem v psinci narazil. Při jedné příležitosti jsem přijel naočkovat vrh štěňat, která byla podle Malcolma předurčena vyhrát derby, až vyrostou. Malcolm seděl před kotci na masivní židli natřené zlatou barvou. Vypadala jako trůn. Malcolmovi k dokonalému vzhledu chyběla jen koruna, jablko a žezlo. Místo nich držel cigaretu a hrnek čaje. A samozřejmě mobil u ucha.

Avšak v den inspekce tu žádný trůn nebyl. Po zběžném prostudování kontrolního seznamu, obvyklém nakouknutí do skříněk a náhledu do záznamů jsme se dostali k tomu nejlepšímu – prohlídce psů. Všechna zvířata byla jako vždy pěkná a zdravá. Při sebemenším náznaku nemoci či poranění je majitel okamžitě bere na kliniku. Vždycky jde o naléhavý případ, jemuž předchází hlasitý telefonát, z něhož se stručně dozvíme, v čem je problém. Malcolm očekává, že já nebo Petr prohlédneme sebemenší škrábaneček, a to do půl hodiny, což je čas potřebný k tomu, aby Malcolm naložil psa do auta a přisvištěl s ním k nám.

„Dobře. V půl desáté jsem tam!“ bývají jeho obvyklá slova na rozloučenou, po nichž linka oněmí. Všechna

ostatní práce musí jít stranou, abychom vytvořili dostatek prostoru pro znepokojeného Malcolma a jeho chudáka chrta.

Dnes naštěstí nikdo nestonal. Greyhoundi mi byli přiváděni jeden po druhém, abych je prohlédl.

„Andreji, přiveď tu strakatou fenu seshora!“ zahulákal Malcolm na ošetřovatele z východní Evropy, který vypadal na devadesát a vždycky působil zmateně. Andrej se odploužil, a přestože vypadal úplně mimo, vždycky přivedl správného psa.

Konečně přišel na řadu ten poslední.

„Rocky, můžeš přivést Jamese?“ Dnes byl „Rocky“ Malcolmův syn, který také vypomáhal v motorestu i psinci a hrdě kráčel v obrovských šlěpějích svého otce. Ani on se nejmenoval Rocky. Myslím, že je Greg.

Najednou přede mnou stál nádherný černý, skoro dospělý pes.

„Tohle je James,“ představil ho Malcolm. Stál s rukama v bok a nadouval se pýchou. „James Pool.“

„Páni!“ vychrlil jsem správnou odpověď. Pes byl skutečně hezký, ale určitě ne víc než dvacet devět greyhoundů, které jsem právě viděl.

„Výstavní pes,“ pochválil jsem ho. „A má zajímavé jméno,“ poznamenal jsem.

„Víš, Rocky,“ – Rocky jsem byl tentokrát já – „očekáváme od něho velké věci. Jeho otec vyhrál minulý týden v Sheffieldu. Proto jsem ho pojmenoval James Pool.“

„Aha. Kdo je James Pool?“

Nikdy jsem o něm neslyšel.

„Nemám potuchy, ale myslel jsem, že to zní velkolepě. Že je to jméno jasného vítěze!“

Napřed jsem „Jamese Poola“ dostatečně obdivoval a potom jsem ho vyšetřil s důkladností, kterou Malcolm

očekával. Připadal mi výborně stavěný, a tak jsem jeho páníčka ujistil, že když ho bude správně krmit a trénovat, určitě vyhovává příštího šampiona.

„Hej, Rocky, koukni se na tohle!“

Co přijde teď? blesklo mi hlavou. Bude to další greyhound, tentokrát ještě úžasnější? Jak se prokristapána bude jmenovat? Ale další pes mi představen nebyl. Místo toho jsem byl nahnán do přípravný krmiv, což je součást inspekční prohlídky. Musím se přesvědčit, že je čistá a uklizená a všechno krmivo je buď v ledničce, anebo v uzavřených kontejnerech, kam se nedostanou hlodavci. Avšak hygienický status mi Malcolm předvést nechtěl. Ukázal na horu masa, která se skrývala pod plachtou v jedné místnosti, náležející k přípravně.

„Tohle je, Rocky, čistá a prvotřídní hovězina! To psům přece prospívá, ne? Čistá svalovina. Žádný odpad. Co si o tom myslíš? Samý suprový materiál, však víš!“

Původ masa byl zahalen tajemstvím. Malcolm věděl jenom to, že mu ho „jeden maník přivezl až z Middlesbrough“. Pokoušel jsem se mu vysvětlit, že každý pes především potřebuje vyváženou stravu, což pro psy pracovní platí dvojnásob, včetně vyváženého příjmu vápníku a fosforu, to jsou nepostradatelné prvky, které jim čistá svalovina v dostatečném množství nezajistí. Avšak moje varovná slova nepadla na úrodnou půdu. Malcolm už zase brebentil do mobilu. Dozajista si domlouval další dodávku hovězího.

Panuje mylná domněnka, že lidé, kteří mají hodně zvířat, nejsou schopni všechna naplno milovat. Přece není možné projevit dvaceti psům stejnou dávku náklonnosti. V Malcolmově případě byste nebyli dál od pravdy. Přes-

tože psů choval opravdu hodně – v současnosti i v minulosti – s každým zacházel, jako by to byl jeho jediný zbožňovaný psí kamarád.

Jednoho rána jsem obdržel jeho typický naléhavý telefonát, abych okamžitě vyšetřil jednoho z jeho psů. Předchozího večera závodil v Sunderlandu. V poslední zatáčce si natáhl šlachu a skončil chromý a poslední. Veterinární lékař, který měl službu na dráze, opatřil kulhajícího greyhounda obvazem monstrózních rozměrů, což vypovídalo o rozsahu zranění pod ním. Očekával jsem, že bude vážné. Stejně jako Malcolm, který se vždycky bál nejhoršího.

Přijal jsem psa (jménem Blesk) do naší nemocnice a přeorganizoval jsem ranní návštěvy. Jakmile jsem byl hotový, podal jsem mu sedativa, abych mu mohl sejmout obrovský obvaz a nohu vyšetřit.

Jak jsem předpokládal, pravé hlezno bylo hodně oteklé, a místo aby drželo pevně pohromadě, u kloubu byla znát ochablost. Že bude postižené pravé hlezno jsem věděl dřív, než se Malcolm s Bleskem objevili. Tohle zranění je pro dostihové chrty typické. Psi běží po dráze proti směru hodinových ručiček, proto pravá zadní noha, konkrétně hlezenní kloub (ekvivalent našeho kotníku) nese největší zátěž. Kloub se skládá z mnoha drobných kůstek, které drží pohromadě pomocí šlach. Seběmenší posun způsobí, že kloub ztratí stabilitu a začne bolet. Pes kulhá a není schopen závodit. Bleska jsem zrentgenoval a ukázalo se, že jedna z kostí – prostřední tarzální kost – je zásadním způsobem posunutá. Vypadalo to, že Bleskova závodní kariéra skončila. Možná dokonce skončí jeho život. Většinu psích trenérů ani nenapadne nechat si chromého chrta jako domácího mazlíčka.

Zavolaal jsem Malcolmovi. Okamžitě se mi ohlásil. Oznamil jsem mu špatnou zprávu. Zpravil jsem ho o roz-

sahu zranění a vyslovil prognózu. I kdybychom Bleska operovali, není jisté, že se mu noha řádně zahojí, a jednalo by se o velice složitý zákrok. Většina zraněných závodních psů končí špatně, ale Blesk patřil Malcolmovi.

„Ten pes mi věrně sloužil a byl to dobrý parták. Udělej pro něj, co bude v tvých silách. Jestli už nebude závodit, nechám si ho pro radost. Večer si ho vyzvednu.“ Po těchhle slovech telefon jako vždycky oněměl dřív, než jsem Malcolmovi stačil vysvětlit různé druhy potenciálních komplikací a problémů.

Bylo dobře, že jsem si přeskládal ranní rozvrh, protože náprava Bleskova zranění byla piplová práce náročná na čas. Musel jsem rozříznout kůži nad kloubem, vrátit přimáčknuté kosti na místo, a aby tam zůstaly, potřeboval jsem je spojit k sobě drobným šroubkem. Ten je udrží ve správné pozici a hlavní střední kost přestane sklouzávat.

Operace proběhla na výbornou a večer si Malcolm pro psa přijel, jak slíbil. Naložil Bleska do auta. Brzy bude ve svém přepychovém kotci vyhřívaném lampou.

Čistý pooperační rentgenový snímek vzorně poskládaných kostí, úhledný obvaz, šťastný pes a pevný stisk Malcolmovy ruky bylo vše, co jsem potřeboval, abych prohlásil den za úspěšně uzavřený.

„Díky, Rocky! Na viděnou příští týden!“

S těmito slovy odfrčel s mobilem přilepeným k uchu.

Venku za každého počasí

Práce veterinárního lékaře se smíšenou praxí jako u nás ve Skeldale je neoddělitelně spojena se střídáním ročních dob. V některých profesích lidé nemusejí brát na počasí zřetel. Ráno krátká procházka k autu, špacírem z nádraží rovnou do kanceláře, anebo výšlap mimo budovu na oběd bývá pro řadu zaměstnanců jediná příležitost zjistit, jaké je venku počasí.

V Thirsku zima začíná koncem listopadu. Bývá sychravo a rychle se ochlazuje. V oblasti Vale of York se převaluje hustá mlha a z vrcholku kopce Sutton Bank vane ledový vítr. Dobytek se shání z ohrad do stájí, a to nejen proto, aby byla zvířata chráněna před nepřízní počasí. Chrání se tím i pastviny, které by jinak vypásla až k zabláceným kořínkům. Tráva bude zapotřebí, až se vrátí jaro a špatné počasí udělá čelem vzad.

Ale v listopadu jsou krávy ve stájích a v přístřešcích poblíž statků, a protože je s nimi lehčí pořízení, pojí se s tímto obdobím řada úkolů, které si šetřím právě na tento čas. Odrohování mladého dobytka, kastrace telat, vakcinace proti pneumonii, strouhání paznehtů, krevní testy a tak dál. Jakmile se přiženou krávy, v první části zimy se zvěrolékař nezastaví.

Rutinní návštěvy se plánují týdny předem bez ohledu na povětrnostní rozměry, protože bývá zapotřebí sehnat víc pomocníků. A tak se pracuje za každého počasí. Pochopitelně na tom má svůj podíl mužská ješitnost, protože žádný farmář nebo veterinář nechce čelit kritice, že je moc měkký.

Nachystanou akci jsme zrušili jenom jednou. Tehdy se na nádvoří statku vytvořilo silné náledí, přes které nemohly krávy chodit, aniž by hrozilo, že se vážně zraní.

Tenkrát na celý kraj udeřila arktická zima. Bylo to v prosinci 2009 a trvala do února následujícího roku. John, majitel stáda mléčného skotu, které choval poblíž Thirsku, tehdy pořídil svým kravám býka, po němž se rodila extrémně velká telata. Každé telení byla výzva a skoro všechny krávy vyžadovaly pomoc veterináře. Sněžné pluhy a sypáče se cestě vedoucí na statek vyhýbaly, protože byly zapotřebí na frekventovanějších úsecích, takže osmikilometrová jízda po zledovatělé silnici byla stejnou výzvou jako porod telete nadměrné velikosti.

Zápis z diáře Johnovy ženy hovoří za vše:

Sobota 26. prosince

Psi puštění, dobytek zkontrolován, husy nakrmeny.

V obýváku se nepřetržitě topí.

Ovcím v lese dovézt siláž.

V noci porod telete (povolán veterinář), tele krmeno z lahve.

V noci se telila kráva v novém přístřešku.

David a zvěrolékař otelili v poledne další krávu.

K obědu sendviče.

Odpoledne se v novém přístřešku narodilo další tele.

Všechny venkovní práce hotovy, dobytek zkontrolován v 11.30.

John v noci vstal, aby zkontroloval krávy – dvě se telily v novém přístřešku. Opět zavolán doktor.

Neděle 27. prosince

Budíček ve 4.45. Ve stáji porod krávy císařským řezem. Tele žije, kráva kope.

Rušné ráno.

Kolem desáté David a doktor znovu v akci.

Děti stavějí sněhuláka, Trixie se ho bojí!

Nakrmila jsem sama – John chrní na gauči.

Byli tu dva veterináři. Telily se dvě krávy a obě císařem.

Novorozené tele nakrmeno z lahve.

Večerka v půl jedné v noci.

V obýváku topíme celý den.

Za Johnem a jeho synem Davidem jsme vyráželi proklatě často. Navzdory příšerným povětrnostním podmínkám a závějším sněhu největší výzvu představovalo nevypočitatelné chování krav a jalovic, které potřebovaly naši pomoc. Zajímavé je, že se zápisky v diáři zmiňují pouze o jedné kopající krávi, protože pokud si dobře vzpomínám, tak jejich krávy kopaly skoro *všechny!*

V polovině prosince nastává čas každoroční kontroly březosti Alexových masných krav plemene simentál. Tahle akce se dá nejlépe popsat jako absolutní divočina. Divoké je tam úplně všechno. Farma stojí uprostřed divočiny na

vřesovištích poblíž Black Hambletonu na impozantním kopci, kde nežije nic jiného než tetřevi. Dokonce i krávy jsou divoké, protože tráví celé léto pastvou na okraji vřesovišť.

Všech dvě stě krav bylo na zimu nahnáno do ohrady s přístřeškem. Od chvíle, kdy se jim na jaře narodila telata, se k nim nikdo nepřiblížil. Z toho důvodu byly celkem naštvané, neměly rády, když je někdo rušil. Jejich špatnou náladu zhoršovala skutečnost, že jim ráno před východem slunce odvedli telata, se kterými strávily posledních devět měsíců. Čelili jsme proto hlasitému bučení a nářku, a také mnoha pokusům o útěk. Tyhle velké a silné krávy si předsevzaly, že se vrátí ke svým telatům a zpátky na vřesoviště. Rozhodně neměly náladu na otravného zvěrolékaře.

Bývá to náročná celodenní dřina. Začínáme za rousku a končíme po západu slunce. Pracujeme bez přestávky. Nedáme si ani kafe, natož oběd. Kdybychom se zastavili, znamenalo by to, že nebudeme do soumraku hotoví. Proto kontrolu březosti Alexova stáda vždycky začínám opulentní snídaní a беру si dvojce ponožky, aby mi nemrzly nohy.

Samotný statek je historická budova s dlouholetou tradicí, postavená z kamene ze zdejších kopců. Je odtamtud nádherná vyhlídka na vřesoviště – tedy pokud má člověk příležitost pokochat se pohledem. Tu jsme dnes neměli. Zlostné krávy byly po čtyřiceti až padesáti kusech nahnány do ohrad, a potom uličkou do „boxu“ širokého tak, aby se do něj vešel jenom jeden kus a zvíře se v něm nemohlo otočit. Následovala dřevěná padací dvířka vedoucí do kovové klece na dobytek, kde jsem pracoval já. Zvenku. Klec pochopitelně stála na nejstudenějším místě, kde strašně táhlo. Chlad zhoršoval vítr fičící ze severu.

I samotná klec byla ledová, protože noční teploty se pohybovaly pod nulou. Kvůli tmavým šedým mrakům, honicím se po obloze, nebyla šance, že ledový kov ohřeje slunce.

Kromě zjišťování březosti u každé krávy, což byl důvod, proč jsem přijel, jsem také obsluhoval klec. Musel jsem do ní pacientku správně lapit a udržet ji v klidu, aby se s ní dalo bezpečně pracovat. Celý proces probíhal v určitém rytmu: zavřít přední dvířka, zastrčit za krávu tyč, aby nevycouvala, zavřít a zajistit zadní dvířka, zafixovat krávé krk, otevřít zadní dvířka, odstranit tyč, zasunout krávé paži do konečnicku a provést samotné vyšetření. Jakmile Alex zkontroloval ušní visačku, celý proces se opakoval, ale v opačném pořadí. Každá kráva musí mít visačky dvě a ty přes léto ztracené je nutno nahradit. Huňatý kravský ocas byl zbaven nadměrných chlupů, každá kravka dostala dávku přípravku na odčervení a potom byla propuštěna. A po ní přišla na řadu další...

Důležitá část mé práce – kontrola březosti – je sama o sobě příjemná. Paže si hoví v teplíčku, které má přesně 38,5 °C, což je tělesná teplota zdravé krávy, takže uvnitř je mnohem tepleji než venku. A tak si přibližně každých pět minut zhruba třicet vteřin ohřívám paži od prstů po rameno. Po zbytek času přicházejí moje ruce do kontaktu buď s ledovým vzduchem nebo s mrazivým kovem dobytčí klece, které vysávají z mého těla všechno teplo.

Ale úplně nejvíc mi mrznou nohy. Sice se hýbu, ale ne moc, a vybetonovaný dvůr bývá ledový. Zatímco se krávy podrobují ostatním procedurám, já převážně stojím na místě a tenké podrážky gumovek poskytují pramalou ochranu před stoupajícím chladem. Proto je druhý pár ponožek nezbytností.

Ale kolem poledne jsme celkem dost pokročili a vážné problémy se nám zatím vyhýbaly. Dokladem naší úspěšnosti nebylo jen procento březích krav, ale také počet uprchlíků a počet a rozsah zranění shromážděného personálu (nejvíc kopanců schytá veterinář). Dnešní výsledek byl dobrý.

Kontrola březosti poskytuje chovateli cenné informace. Krávy tráví celé léto venku na pastvinách, pasou se a kojí svá telata, která rostou a sílí. Tenhle způsob hospodaření není ekonomicky rentabilní, pokud se kráva nepřiblíží k produkci jednoho telete ročně. Letní pastva je laciná za předpokladu, že půda patří majiteli dobytka a nemusí si ji pronajímat. Dále musíte počítat s tím, že budete potřebovat krmení na zimu – seno, siláž, minerální doplňky a speciální krmivo pro telata. Pro chovatele mléčného skotu, jako je Alex, jsou prodaná telata jediným zdrojem příjmu.

Pokud kráva nezabřezla, bylo důležité zjistit to ještě před zimou. Nemá význam celou dlouhou zimu krmit jalovou krávu, která na jaře neporodí tele. Nehledě na to, jak dlouhá šichta to pro mě je, Alexe čeká velmi důležitý den, který může být stresující. Pokaždé když zavrtím hlavou, abych dal najevo, že je kráva „prázdná“, farmáři poklesne nálada. Naopak když vesele přikyvuji, že je tele na cestě, a pod bříšky prstů cítím, jak se v děloze pohybuje, nálada stoupá. Vzpomínám si, že jako student veterinární medicíny jsem jednou doprovázel zvěrolékaře, který prováděl kontrolu březosti asi u třiceti krav. Ani jedna nebyla březí, a když jsme odjížděli, chovatel měl na krajíčku. Není to vina veterinářů, ale jako poslové špatných zpráv se vždycky cítíme provinile, když musíme záporně zavrtět hlavou. Radši jsem si ani nepředstavoval, jak by to dopadlo, kdybych jí vrtěl moc často.

Naštěstí to nebyl tenhle případ. Avšak jak čas kvapil, jeden problém se přece jenom začal rýsovat. Znepokojovala mě křehkost dřevěných zásuvných dvířek, která brání kravám vyběhnout z boxu, než je zavřeme do klece. Opakované otvírání a zavírání, které muselo proběhnout rychle, aby zamezilo dalšímu zvířeti vyběhnout ven, si na dřevu vydaném na milost rozmarům počasí vybíralo svoji daň. Dvířka podléhala postupnému rozkladu. Objevovaly se v nich díry lemované třískami a jedna byla dost velká, aby jí netrpělivá kravka prostrčila mulec.

Stát za krávou s paží ponořenou v jejím rektu není navzdory teplíčku nejbezpečnější místo. Náhlé prohnutí vlevo nebo vpravo – anebo hůř, dolů – snadno vyústilo v oslabující poranění lokte nebo ramene. Přesně mířené kopnutí zadní nohou další vysvětlování nepotřebuje, avšak chatrná dvířka byla to jediné, co bránilo další krávě v pořadí vtrhnout ke kleci a rozmačkat mě o tělo své kolegyně. S rukou v jejím zadku jsem neměl moc velké šance na útek. Jestli omšelá dvířka podlehnou sedmisetkilové netrpělivé simentalce, potom rozšířím statistiku letecké záchranné služby a jejího týmu.

Odpoledne plynulo a zchátralá dvířka mi přidělávala stále větší starost. Počet krav v přístřešku klesal a konec nevděčné šichty se už nejevil jako nesplnitelný sen, zato díra, do které se vešel nos, se zvětšila na šíři kravské hlavy. Optimismus mě opouštěl.

A aby toho nebylo málo, začal padat déšť se sněhem. Hrozilo to celý den. Po nebi se převalovala nízká tmavá mračna a útočila na nás vlhká lezavá zima. Začaly mě zábst nohy, které jsem si nedokázal žádným způsobem zahřát, a chlad stoupal vzhůru do kolen. Když pracujete venku, jsou sněhové plískanice to nejhorší, co vás může potkat. Déšť může být teplý a sníh, přestože je, co se týče

absolutní teploty, studenější, se nevsákne do oblečení a nepronikne vám až na kůži. Déšť se sněhem vás natotata zmáčí a začnete mrznout. Zpočátku padal mírně, ale sílil, a dvůr, na němž jsme pracovali, brzy pokrývala stříbřitá břečka. Ovšem stříbrná dlouho nezůstala. Kravská mrva jí brzy propůjčila bronzový nádech. Země vypadala jako pokrytá nechutnou ledovou tříští.

Naštěstí se počet „nezkontrolovaných“ krav snížil na jednociferné číslo. Obvykle nás to povzbudilo na duchu, ale jak ví každý zkušený zemědělec i zvěrolékař, pomýšlet na šálek horkého čaje bývá předčasné. Poslední krávy bývají poslední z dobrého důvodu – jsou to ty, které se nejlépe vyhýbají odchycení. Během uplynulých šesti hodin se je nepodařilo zahrnat do boxu a rozhodně se nemíní vzdát bez boje. Často se stává, že se s posledními deseti kravami potýkáte stejně dlouho jako s předchozími třiceti. Mají na útěk mnohem víc místa a prchají před vámi rychleji. Pronásledovat je v ledové břečce není nic moc, ale člověk se aspoň zahřeje.

Dvě krávy přeskočily bránu a pádily na svobodu. Pohled na dospělou krávu, která z místa přeskočí metr dvacet vysoká vrata, určitě stojí za to.

„A sakra!“ ulevil si Alex. „Vykašleme se na ně.“ Sice jsme netušili, jestli jsou březí, ale zdálo se, že majiteli to nevádí. Měli jsme za sebou náročný den a dvě uprchlice z dvou set není špatný výsledek. A dvířka vydržela!

Když jsem si u kádě s ledovou vodou myl holínky, spočítali jsme, že je 92 procent krav březích – bez těch dvou, co zdrhly. Což není špatný výsledek. Všem se ulevilo, že už je ten těžký den za námi. Nikomu se nic nestalo a spokojeně se usmíváme. Zaslouženě.

Smrdutá kočka

O tom, kdo bude sloužit na silvestra, se vždycky losuje. Nejenom že tohle je jediná noc v roce, kdy každý chce slavit se svými přáteli, ale také je to čas, kdy vyřizujeme ty nejpodivnější a nejabsurdnější telefonáty. Možná je to tím, že se naši klienti anebo zvířata – možná obojí – přespříliš veselí.

Jeden silvestrovský telefonát se zapsal do dějin naší praxe.

Stalo se to v době před nástupem počítačů, kdy měl každý pacient papírovou kartu velikosti pohlednice. Na kartu se zaznamenávaly klinické poznámky k případu a zakládala se do kartotéky k dalšímu použití.

Pokud některé historicky nezažijete na vlastní kůži, těžko se jim věří, ale tahle je skrz naskrz pravdivá. Veterinář, který měl ten večer službu (a jehož identitu neprozradím), na ni během let často vzpomínal.

Byl podvečer 31. prosince a zazvonil telefon.

„Haló, to je zvěrolékař?“

„Ano. Co pro vás mohu udělat?“

„Jde o naši kočku. Není jí moc dobře,“ vysvětloval muž na druhém konci linky. „Byli bychom rádi, kdybyste se na ni podíval.“

„Rozumím,“ odpověděl můj kolega, který byl tou dobou doma. „Za deset minut jsem v ordinaci.“

Vždycky je fajn mít předem nějaké informace, aby člověk věděl, na co se má připravit. Jenže úvod moc světla do problému nevnese, proto následoval opatrný dotaz:

„Co se stalo?“

„Víte... Vykoupali jsme ji ve dřezu – ona děsně smrděla, chápete – a teď jí nějak není dobře,“ zazněla odpověď, která kolegovi rovněž moc nepomohla.

„Dobře, setkáme se v ordinaci. Kdybyste dorazil dřív než já, počkejte na mě v autě. Hned tam budu.“

Ani tehdy zmíněný veterinární lékař ještě netušil, v čem je problém. Kromě toho, že kočku máčeli ve dřezu. Takže se dalo očekávat, že bude mokrá.

Majitelé zmíněné kočky už na něho čekali před klinikou. Seděli v autě, jak jim kolega doporučil, a jeden z nich držel na klíně kočku zavinutou do velké růžové osušky. Doktor odemkl a pozval je dovnitř. Bylo jich dost. Mrňavou ošetřovnu záhy zaplnilo šest urostlých členů rodiny. Obestoupili vyšetřovací stůl, na nějž položili růžový uzlíček.

„Tak mi znovu povězte, co přesně se dnes večer stalo.“

Bylo důležité znát historii přesně a do detailů. Zvířata nám (většinou) nejsou schopna popsat svoje potíže, proto je nezbytné před samotným vyšetřením vytěžit z majitele co nejvíc informací.

„No... Začala smrdět... No... Tak jsme ji chtěli vykoupat. Namočili jsme ji do dřezu v kuchyni a pak...“

Následovalo rozpačité ticho doprovázené šoupaním nohama nejmladšího člena skupiny.

„A pak jí nebylo vůbec dobře.“

Zato bylo jasné, že se kolega podrobného popisu nedočká.

„Tak se na ni podíváme. Mohli byste rozbalit ten ručník, prosím?“

Růžový uzlík byl rozmotán a ukázalo se, že v něm leží mrtvá kočka. Úplně tuhá. Nastal rigor mortis, byla jako prkno. Skonala s vyřeštěnými očima a nepřírozeně nataženými nohama.

Pozůstalí plni naděje zírali na zvěrolékaře a čekali, jaký ortel vynese nad jejich nemocným mourkem. Ačkoliv bylo jasné, že poslouchat srdce není třeba, zdálo se, že to jediné se dá ještě udělat. A tak kolega několikrát přitiskl kovový konec stetoskopu k hrudi zesnulé číči a pak smutně zavrtěl hlavou.

„Je mi líto. Odešla,“ konstatoval očividně.

„Prokristapána! Ona je MRTVÁ?“ Následovalo kolektivní zděšení. Nato všech šest páníčků propuklo v pláč a truchlení. Bylo jasné, že kočku zbožňovali. O to víc nešlo kolegovi na rozum, proč nikdo nemá ponětí, co mohlo být příčinou její smrti.

Rodina se ještě několik minut loučila se svým miláčkem a potom v slzách odešla domů. Rozhodně to nebyl veselý konec roku, zato patřil k těm nejpodivnějším. Ovšem otázkou zůstávalo, jak dlouho byla kočka mrtvá, než se rodina rozhodla ji vykoupat, když už se u ní plně rozvinul rigor mortis a začínala zapáchat.

To už se nikdy nedozvíme.

Když už jste tady

Úkoly, jako jsou rutinní kontroly březosti, inspekční prohlídky chovných stanic, telení nebo záchrana labutí (popřípadě konstatování smrti) jsou jasně definované. Přesně víme, co bude taková návštěva obnášet a jak dlouho může trvat. I tak nás většinou čeká spousta překvapení. Ale když skončíme, není co řešit. Ať už se jedná o odchyt a ošetření labutě nebo kontrolu březosti, každá práce v určitém okamžiku skončí, poslední kráva je vyšetřená, já si můžu říct: „A je to!“, nasednout do auta a rozjet se za dalším pacientem. Jenže existuje určitá fráze, která většinou zaznívá v okamžiku, kdy míříte k vodovodnímu kohoutku, abyste si opláchli holínky. Věta, při jejímž zaslechnutí poklesává srdce. Farmář jakoby mimochodem utrousí:

„A když už jste tady, doktore, mohl byste se rychle mrknout na...“

Následuje pestrá paleta možností od „...na starou kočku mé matky“, po „na tu jalovici“ (která pomalu, ale jistě chřadne z chronického onemocnění, které se nedaří diagnostikovat a shodou okolností je pořád na pastvině na opačném konci údolí), anebo „na plnokrevného ročka, kterému jsem nedokázal nasadit ohlávku od chvíle, kdy jsem ho před třemi týdny koupil“.

Ať už je povaha práce „když už jste tady“ jakákoliv, zaručeně to znamená, že se vaše pečlivě naplánované ranní